

?Premsa i canvi climàtic

«És imprescindible la determinació dels equips directius i dels periodistes que configuren els mitjans, objectiva però radicalment compromesa»

Cada dia és més evident que el clima està canviant i que cada vegada és més monsonic. El que anomenem canvi climàtic és el resultat d'un estil de vida amb una petjada ecològica enorme, fruit de comportaments gregaris que condueixen a pautes de consum que destrueixen el planeta. Sense oblidar que, essent l'aigua el recurs bàsic en el desenvolupament de la vida humana, els humans han actuat, i segueixen actuant, sobre l'atmosfera per controlar-la, ja sigui intentat evitar pedregades o per frenar o incrementar les pluges. Unes actuacions que tenen al seu torn repercussions no sempre positives.

Aquest últim aspecte, relatiu a les pretensions de controlar el clima, no és nou. Els governs anglès i americà van reconèixer que entre la dècada dels 40 i la dels 70, del segle passat, els seus països, mitjançant substàncies químiques van actuar sobre l'atmosfera. Les finalitats són diverses i estan encaminades tant a crear núvols per fer que plougués com per evitar les precipitacions. No obstant això, aquest intent de control del clima, que suposa riscos per als humans, com s'ha reconegut, no és exclusiu de tots dos països, ja que són diversos els estats que tenen programes aprovats a aquest efecte i que han reconegut públicament les seves actuacions.

Sense anar-nos més lluny, a Espanya el Reial Decret 849/1986, de 11 d'abril, en el títol I, capítol I, article 3 indica que "La fase atmosfèrica del cicle hidrològic només podrà ser modificada artificialment per l'Administració de l'Estat o per aquells a qui aquesta autoritzi ...", establint pautes d'actuació i exigint que en el cas que s'utilitzin "productes o formes d'energia amb propietats potencialment adverses per a la salut, es requerirà l'informe favorable de l'administració sanitària...".

És en l'anterior context de percepció, gairebé sense exclusions entre la ciutadania, dels efectes devastadors del canvi climàtic, en el qual el passat 5 de març, a Donostia, un important grup de mitjans de comunicació va signar una declaració de compromís en la requerida lluita contra el canvi climàtic. L'objectiu del document és formalitzar el compromís dels mitjans davant el cada vegada més evident canvi climàtic que, si no es reverteix, pot convertir en inhabitable enormes zones del planeta i dificulta la vida en altres.

La declaració consta de 10 punts, els quals, sintèticament, fan referència a promoure la freqüència i la continuïtat d'informació sobre canvi climàtic de qualitat; a incidir en les causes i les solucions; en propiciar un enfocament des d'un punt social considerant els impactes del canvi climàtic en les seves dimensions humana i ètica; a difondre les iniciatives de la ciutadania; en defensar un periodisme compromès amb la veracitat, allunyat dels continguts pagats per empreses contaminants que generin *greenwashing*, desterrant el negacionisme en el discurs econòmic, el polític o el publicitari; en divulgar la investigació científica independent al voltant del canvi climàtic; a facilitar la comprensió del fenomen i en interrelacionar objectivament, quan sigui procedent, els episodis meteorològics extrems amb canvi climàtic.

La signatura del document em sembla un pas molt important en la tasca de conscienciar la ciutadania i, alhora, posar fre a aquells, inclosos científics o divulgadors que al servei d'interessos sovint inconfessables, es dediquen a enganyar negant no només el canvi climàtic, sinó també les actuacions d'empreses o institucions, privades o públiques, que tenen per finalitat controlar el clima actuant sobre l'atmosfera, tot ometent els potencials enormes perjudicis sobre la humanitat en el seu conjunt. Una actuació que, igual que el canvi climàtic originat per l'estil de vida imperant, té "greus repercussions en la salut, l'economia, l'accés a l'aigua, la seguretat alimentària i els fluxos migratoris", com explicita el mateix document.

Simultàniament a la satisfacció pel compromís explícit de la premsa en la lluita contra el canvi climàtic, en conseqüència protegir l'atmosfera, em vaig preguntar si la signatura del document no era també un reconeixement explícit que no s'estava actuant correctament en el tractament informatiu fregant l'incompliment del que alguns anomenen "justícia climàtica". Per aquesta raó, crec que no hauria estat de més reconèixer els errors i demanar disculpes a la societat en general i a aquells periodistes i científics que de manera valenta i honesta, acceptant les crítiques i potencials desqualificacions, sempre interessades, han alertat sobre els intents de manipulació atmosfèrica i el canvi climàtic. Unes disculpes arrelades en l'obligació de desterrar definitivament els comportaments de seguidisme, o de mirar cap a un altre costat, davant interessos de grans corporacions o dels propis governs.

Al meu entendre, la signatura del document no pot ser una cortina de fum per calmar una població cada vegada més preocupada i conscienciada. Hauria de ser un acte que impliqués unes pautes d'actuació d'obligat compliment per a tots els professionals en tot moment i, en especial, quan sorgeixin pressions, que sorgiran, per intentar minimitzar l'impacte del compliment estricte del decàleg. Per a això és imprescindible la determinació dels equips directius i dels periodistes que configuren els mitjans, una determinació que ha de ser alhora objectiva però radicalment compromesa, sabent que l'honestedat exigeix ??pensar en el ciutadà abans que en el propi interès. Haurem d'estar atents per exigir-lo, reconeixent els que ho facin i denunciant als que incompleixin l'acordat, ja que de l'actitud d'uns i d'altres (també les nostres) depèn el futur de les properes generacions en aquest món que elles ens han prestat.